

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ МИСТЕЦТВА ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ (У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ)

Г.А.Магась,

Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького

Email: magas-xm@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2769-9718

У статті розкрито структуру та специфіку теорії мистецтва охорони державного кордону України в контексті діяльності Державної прикордонної служби України, сутність якої полягає у відображенні законів і закономірностей, принципів, способів і форм організації та здійснення оперативно-службової діяльності (ОСД), підготовки й застосування сил і засобів, обґрунтування підходів щодо ефективного керівництва органами та підрозділами ДПСУ з метою забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні в оперативному і тактичному масштабах.

Ключові слова: державне управління, охорона державного кордону, теорія мистецтва охорони державного кордону, оперативно-службова діяльність, регіональне управління, орган охорони державного кордону, угруповання ДПСУ, прикордонний підрозділ, принципи охорони державного кордону.

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE THEORY OF ART OF THE STATE BORDER OF UKRAINE PROTECTION (IN CONTEXT OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE ACTIVITY)

H.A.Mahas,

National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after B.Khmelnitskyi

The structure and specific of theory of art of the state border of Ukraine protection in the context of activity of the State Border Guard Service of Ukraine have been determined in the article, essence of that consists in the representation of laws and conformities to law, principles, methods and forms of organization and realization of operative-official activity (OOA), training and use of forces and facilities, ground of approaches in relation to effective guidance by organs and units of SBGS with the aim of providing of inviolability of the state border and guard of sovereign rights of Ukraine in its exclusive (marine) economic zone in operative and tactical scales.

Key words: public administration, the state border protection, theory of art of state border protection, operative-official activity, regional directorate, organ of state border protection, faction of SBGS, border unit, principles of the state border protection.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Євроінтеграційні прагнення України та глобалізаційні процеси, які відбуваються у світі, впливають на прикордонну політику, що потребує пошуку шляхів підвищення рівня надійності охорони державного кордону як ключового атрибута її суверенітету, територіальної цілісності та важливої складової національної безпеки України. З появою нових видів загроз, зокрема військової агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації нею території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, розпалювання збройного конфлікту в східних регіонах України, що супроводжується здійсненням заходів, спрямованих на дестабілізацію політичної та економічної ситуації в Україні, розвитком тероризму та загрозою його поширення територією України, спонукає до пошуку сучасних механізмів підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону, а

також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

У різних джерелах можна виявити безліч значень поняття “державне управління”. Так, Г.Атаманчук визначає державне управління як практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або перетворення, який опирається на її владну силу [7]. Б.Лазарев державне управління трактує як організуючу, виконавчо-розпорядчу діяльність органів держави, що здійснюється на основі і для виконання законів та полягає у повсякденному практичному виконанні функцій держави [13]. А.Чернявський визначає державне управління як здійснення від імені держави управління, тобто виконавчої і розпорядчої діяльності у сферах та галузях економічного і соціального розвитку громадянського суспільства, охорони прав та свобод людини і громадянина, зміцнення демократичної та правової держави [22].

Державне управління в широкому розумінні – це сукупність усіх видів діяльності усіх органів держави, тобто означає фактично всі форми реалізації державної влади в цілому. Стаття 6 Конституції встановлює, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження в установлених Конституцією межах і відповідно до законів України. Інакше кажучи, державне управління в широкому розумінні характеризує всю діяльність держави за організуючим впливом зі сторони спеціальних суб'єктів права на суспільні відносини [1].

Державне управління у вузькому розумінні – це вид діяльності держави, здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади (Адміністрації Держприкордонслужби України) через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод [8]. Тому незаперечною особливістю сучасного стану українського суспільства є необхідність пошуку теоретико-методологічних основ розвитку держави, суб'єктів державного управління, визначення і впровадження оптимальних форм їх взаємодії. На сьогодні проблеми ефективної діяльності органів та підрозділів, методи їх вирішення в загальній системі управління органів та підрозділів Державної прикордонної служби перебувають у полі зору керівництва ДПСУ, що свідчить про актуальність вивчення теоретичних та методологічних аспектів процесу державного управління у сфері охорони державного кордону.

Об'єктивна необхідність систематизації знань щодо охорони державного кордону у формі фундаментальної наукової праці викликана і тим, що й досі розробка проблем теорії велася за окремими темами і питаннями, які не були пов'язані в цілісну і логічну систему.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Охорона та захист державного кордону як один із ключових напрямів забезпечення національної безпеки є предметом досліджень таких науковців, як Ю.Івашков (проаналізовано досвід оперативно-службової діяльності органів, підрозділів Держприкордонслужби та обґрунтовано правові аспекти діяльності ДПСУ щодо протидії загрозам безпеки державного кордону в системі національної безпеки держави) [9]; В.Кириленко (сформовано склад

загроз національній безпеці України, протидія яким є завданням ДПСУ, комплекс моделей інформаційно-аналітичного забезпечення вирішення часткових завдань, що покладені на органи ДПСУ) [10]. В.Косевцов досліджував основні сфери національної безпеки, у тому числі і сферу охорони державного кордону [11]. Д.Купрієнком розроблено науково-методичний апарат розвитку системи прикордонної безпеки України [12]. У своїх наукових працях М.Литвин визначає інтегроване управління кордонами як механізм державного управління у сфері охорони державного кордону [14]. Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки України, у тому числі і в прикордонній сфері, висвітлені в роботі В.Ліпкана [15]. Г.Пономаренко зазначає, що охорона та захист державного кордону є самостійними категоріями і не охоплюються одна одною [17]. В.Серватюк окреслив та надав обґрунтування чинникам, що впливають на ефективність охорони державного кордону [18]. О.Ставицький аргументував основні методичні положення щодо ефективності діяльності військ напряму (регіонального управління) [20]. Крім того, значний потенціал для адаптації в прикордонну наукову сферу мають окремі положення теорії національної (у тому числі воєнної) безпеки, висвітлені в наукових працях Г.Ситника [19].

В умовах сьогодення гостро постало питання щодо переосмислення та перегляду питання охорони та захисту державного кордону, яке передбачає передусім теоретичне розроблення та впровадження в практику ОСД ДПСУ єдиної концепції охорони державного кордону, яка б найбільш повно відображала всі сторони ОСД ДПСУ.

Формулювання цілей (мети) статті. В основу дослідження як основну мету покладено необхідність більш ґрунтовної систематизації та обґрунтування змісту концептуальних підходів і формалізації наукових основ теорії мистецтва охорони державного кордону України на сучасному етапі.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. В сучасних умовах важливим завданням ДПСУ є забезпечення ефективної реалізації політики у сфері охорони державного кордону, а також охорони суверенних прав України в її ключовій (морській) економічній зоні [2; 4].

Зважаючи на складне та динамічне безпечове середовище довкола України, а також з урахуванням обсягу зобов'язань, узятих Україною в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України та імплементації Порядку денного асо-

ціації між Україною та Європейським Союзом, основними проблемами у сфері інтегрованого управління кордонами є:

- поява нових видів загроз, зокрема агресивні дії Російської Федерації в окремих регіонах Донецької, Луганської областей, тимчасова окупація нею території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, а також загострення міграційної кризи в державах-членах Європейського Союзу, що межують з Україною;

- незавершеність здійснення заходів щодо договірно-правового оформлення державного кордону;

- нагальна потреба в імплементації європейських стандартів здійснення прикордонного, митного та інших видів державного контролю на державному кордоні;

- необхідність удосконалення міжвідомчого та міжнародного співробітництва, запровадження спільного контролю осіб, транспортних засобів і вантажів у пунктах пропуску через державний кордон, організації спільного патрулювання державного кордону [3].

Результати досвіду практичної діяльності ДПСУ, аналізу фундаментальних наукових праць та нормативно-правових документів дали можливість виявити протиріччя в прагматичній, організаційно-правовій та науковій сферах, які унеможливають подальший розвиток ДПСУ та ефективну реалізацію політики у сфері охорони державного кордону, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Це, насамперед, протиріччя між:

- наявністю стратегічних завдань щодо розвитку Державної прикордонної служби України та нерозробленістю комплексного підходу щодо модернізації системи захисту державного кордону з метою гарантування державного суверенітету і забезпечення національної безпеки;

- потребою в уніфікації та стандартизації основних понять у державно-управлінській науці у сфері охорони державного кордону та недостатньою сформованістю відповідного понятійно-категорійного апарату;

- потребою в науково-методичному забезпеченні діяльності Державної прикордонної служби України та моральним застаріванням парадигмальних основ охорони державного кордону України;

- потребою в забезпеченні ефективної охорони державного кордону України та відсутністю науково-методичного апарату щодо прогнозування ефективності оперативно-службової діяльності

з урахуванням основних функцій та структури Державної прикордонної служби України.

Звідси можна констатувати, що усунення зазначених протиріч є необхідністю для забезпечення ефективної реалізації політики у сфері охорони державного кордону, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні. У свою чергу, це зумовлює потребу у формулюванні та розв'язанні важливої наукової проблеми, яка полягає в розробці методологічних основ (наукових теорій, концепцій, методів, методик) охорони державного кордону Державною прикордонною службою України в сучасних умовах.

Ця робота дасть змогу визначити місце і роль теорії мистецтва охорони державного кордону України в системі наукових знань, установити її відносну самостійність як галузі знань.

Теорія мистецтва охорони державного кордону органами та підрозділами ДПСУ є ядром теорії охорони державного кордону України. Вона відображає закони і закономірності, принципи, способи і форми організації та здійснення ОСД, підготовку й застосування сил і засобів, ефективне керівництво органами та підрозділами ДПСУ з метою забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні в оперативному і тактичному масштабах.

Складовими теорії мистецтва охорони державного кордону є: теорія оперативного мистецтва ДПСУ; теорія тактики ДПСУ; теорія управління ДПСУ (див. рисунок).

Термін “захист” не вживається з огляду на те, що у цьому разі термін “охорона” містить у собі увесь комплекс заходів, які здійснює ДПСУ відповідно до наданих їй повноважень з метою забезпечення недоторканності державного кордону України, що є визначальним.

Головними завданнями теорії мистецтва охорони державного кордону є розробка:

1. Загальних основ організації та здійснення оперативно-службової діяльності.

2. Нових та удосконалення існуючих підходів до застосування сил і засобів ДПСУ.

3. Основ управління органами та підрозділами ДПСУ.

4. Питань забезпечення оперативно-службової діяльності ДПСУ.

5. Прогнозів імовірних дій порушників державного кордону.

Усі складові теорії мистецтва охорони державного кордону взаємопов'язані та перебувають у діалектичній єдності. Теорія мистецтва охорони

Структура теорії мистецтва охорони державного кордону України

державного кордону розробляє загальні основи охорони державного кордону, питання оперативно-службового застосування регіональних управлінь, тактичних угруповань, органів охорони державного кордону, частин ДПСУ як самостійно, так і з взаємодіючими силами та засобами, управління ДПСУ на всіх рівнях.

Тактичне угруповання сил ДПСУ – військове формування змінної структури, яке утворюється за рішенням Голови ДПСУ для самостійних дій на окремому напрямку з метою виконання оперативно-тактичних завдань в операції (бойових та спеціальних діях). Тактичне угруповання складається із сил та засобів прикордонних підрозділів швидкого реагування, резервів Голови ДПСУ, посилених силами та засобами інших військових формувань, органів Морської охорони, авіаційних частин.

Практична сторона мистецтва охорони державного кордону реалізує теоретичні узагальнення та наукові рекомендації в процесі оперативно-службової діяльності органів (підрозділів) ДПСУ, визначає нові завдання теорії щодо узагальнення практики охорони кордону та розробки існуючих проблемних питань.

На сучасному етапі формами оперативно-службової діяльності ДПСУ доцільно вважати:

прикордонну службу, прикордонний контроль, пошукові заходи (спеціальні дії), оперативно-профілактичні заходи, операцію [5; 6].

У нерозривному зв'язку з формами оперативно-службових дій з охорони державного кордону перебувають способи дій, які відображають внутрішній зміст тієї чи іншої форми [21].

Під способом дій слід розуміти певний порядок і прийоми (правила) застосування сил та засобів для реалізації завдань охорони державного кордону.

Важливу роль у мистецтві охорони державного кордону відіграє розробка загальних принципів охорони кордону [21]. Під принципами охорони державного кордону слід розуміти характерні вихідні положення, фундаментальні (базові) науково обґрунтовані і підтверджені практикою керівні правила організації та здійснення діяльності ДПСУ та інших взаємодіючих сил та засобів з охорони державного кордону.

Діяльність ДПСУ організується відповідно до законодавчих актів України та на основі таких принципів, як: принципи, що стосуються взаємовідносин держави та людини і закріплюють такі основоположні ідеї: законність, гуманізм, повага та дотримання прав і свобод людини та громадянина, принципи, пов'язані з міжнародною ді-

яльністю: повага до суверенітету, територіальної цілісності держав і непорушності їх кордонів; мирне розв'язання прикордонних спорів; взаємовигідне всебічне співробітництво з аналогічними службами іноземних держав; принципи, які відображають специфіку діяльності й організації прикордонних органів: поєднання гласних і негласних форм та методів діяльності; єдиноначальності та централізації управління [16].

Принципи охорони державного кордону постійно удосконалюються. При цьому одні з них втрачають силу, а на зміну їм приходять інші.

На сучасному етапі розвитку ДПСУ основними принципами охорони державного кордону України доцільно вважати: а) знання обстановки та прогнозування її розвитку на ділянці відповідальності прикордонного підрозділу, органу охорони державного кордону та регіонального управління (характеру протиправної діяльності та тактики дій правопорушників); б) адекватність реагування на існуючі загрози та ризики: раціональна побудова охорони державного кордону, комплексне використання різномірних сил та засобів, маневр силами та засобами, зосередження сил та засобів на загрозованих напрямках, постійна висока бойова готовність; в) гнучкість охорони; г) активність охорони; д) взаємодія сил та засобів ДПСУ під час виконання завдань і міжвідомча взаємодія в системі ІУК; е) прихованість системи охорони та раптовість дій; є) безперервність охорони; ж) тверде та стійке управління; з) всебічне забезпечення дій.

Доцільне застосування зазначених вище принципів, з урахуванням обстановки, яка складається, максимально забезпечить досягнення успіху в охороні державного кордону.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, підсумовуючи все вищезазначене, можна узагальнити концептуальні положення теорії мистецтва охорони державного кордону

органами та підрозділами ДПСУ в сучасних умовах, до яких належать такі:

1. Теорія мистецтва охорони державного кордону є серцевиною теорії охорони державного кордону. Вона відображає закони і закономірності, принципи, способи і форми організації та здійснення ОСД, підготовку й застосування сил і засобів, ефективне керівництво органами та підрозділами ДПСУ з метою забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні в оперативному і тактичному масштабах.

2. Термін “захист” не вживається з огляду на те, що в цьому разі термін “охорона” містить у собі увесь комплекс заходів, які здійснює ДПСУ відповідно до наданих їй повноважень з метою забезпечення недоторканності державного кордону України, що є визначальним.

3. Значення слова “мистецтво” трактується як досконалість діяльності керівника регіонального управління та його органів управління з виконання визначених функцій Держприкордонслужби України.

4. Теорія мистецтва охорони державного кордону розробляє загальні основи охорони державного кордону, питання оперативно-службового застосування регіональних управлінь, тактичних угруповань, органів охорони державного кордону, частин ДПСУ як самостійно, так і із взаємодіючими силами та засобами, управління ДПСУ на всіх рівнях.

5. Вона є складовою теорії охорони державного кордону України та перебуває в тісній діалектичній єдності з іншими складовими – загальною теорією охорони державного кордону, теорією розбудови ДПСУ, теорією ефективності оперативно-службової діяльності ДПСУ, теорією за видами діяльності та видами забезпечення діяльності ДПСУ, теорією бойового застосування сил і засобів ДПСУ.

Очевидно, що удосконалення основ мистецтва охорони державного кордону вимагає подальших фахових дискусій науковців і практиків.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // База даних “Законодавство України” / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 20.02.2018)
2. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2015 р. № 1189-р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-р>. (дата звернення: 20.02.2018)

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine “Constitution of Ukraine”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (Accessed 20.02.2018).
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approbation of the Strategy of the State border guard service of Ukraine development”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-р> (Accessed 20.02.2018).

3. Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 1149-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1149-2015-p>. (дата звернення: 20.02.2018)
4. Про державний кордон України [Електронний ресурс] : Закон України від 04 листоп. 1991 р. № 1777-XII зі змінами // База даних “Законодавство України” / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 20.02.2018)
5. Про Державну прикордонну службу України [Електронний ресурс] : Закон України від 04 лип. 2003 р. № 616-15 зі змінами // База даних “Законодавство України” / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/661-15> (дата звернення: 20.02.2018)
6. Про прикордонний контроль [Електронний ресурс] : Закон України від 05 листоп. 2009 р. № 1710-VI // База даних “Законодавство України” / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1710-17> (дата звернення: 20.02.2018)
7. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы) : учеб. пособие / Г. В. Атаманчук. – Москва : Экономика, 2000. – 302 с.
8. Енциклопедичний словник з державного управління / за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна ; уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. – Київ : НАДУ, 2010. – 820 с.
9. Івашков Ю. Б. Методологічні основи функціонування Державної прикордонної служби України в загрозливий та особливий періоди : дис. ... д-ра військ. наук : 21.02.02 / Івашков Ю. Б. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2017. – 359 с. – Інв. № 1637, таємно.
10. Кириленко В. А. Теоретичні основи інформаційно-аналітичного забезпечення процесів охорони державного кордону (у контексті завдань національної безпеки України в прикордонній сфері) : дис. ... д-ра військ. наук : 21.02.02 / Кириленко В. А. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2009. – 611 с. – Інв. № 1318, таємно.
11. Косевцов В. О. Національна безпека України: теорія, реальність, прогноз : монографія / В. О. Косевцов. – Київ : Сатсанга, 2000. – 80 с.
12. Купрієнко Д. А. Основні поняття та категорії у сфері забезпечення прикордонної безпеки / Д. А. Купрієнко // 36. наук. пр. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького. Військові та технічні науки. – Хмельницький, 2014. – № 1 (61). – С. 357–367.
13. Лазарев Б. М. Государственное управление на этапе перестройки : учеб. пособие / Б. М. Лазарев. – Москва : Юрид. лит., 1988. – 318 с.
14. Литвин М. М. Інтегроване управління кордонами : підручник / М. М. Литвин. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2012. – 416 с.
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approbation of the Integrated Border Management Strategy”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1149-2015-r> (Accessed 20.02.2018).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “On the State border of Ukraine”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (Accessed 20.02.2018).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On the State border guard service of Ukraine”, available at: <http://zakon2rada.gov.ua/laws/show/661-15> (Accessed 20.02.2018).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2009), The Law of Ukraine “On the border control”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1710-17> (Accessed 20.02.2018).
7. Atamanchuk, H.V. (2000), *Hosudarstvennoe upravlenye (orhanyzatsyonno-funktsional'ni voprosy)* [Public administration: organizational-functional issues], Ekonomika, Moscow, Russian Federation.
8. Kovbasyuka, Yu.V., Troshchyns'koho, V.P., Surmina, Yu.P., Bakumenko, V.D., Mykhnenko, A.M. et al (eds.), (2000), *Entsyklopedychnyy slovnyk z derzhavnoho upravlinnya* [Encyclopedic dictionary on public administration], NADU, Kyiv, Ukraine.
9. Ivashkov, Yu.B. (2017), “Methodical bases of functioning of the State border guard service of Ukraine at threatening and special period”, Abstract of PhD dissertation, Protection of the state border, military, technical, National academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine.
10. Kyrylenko, V.A. (2009), “Theoretical bases of informative-analytical providing of the State border protection processes”, Abstract of PhD dissertation, Protection of the state border, military, technical, National academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine.
11. Kosevtsov, V.O. (2000), *Natsional'na bezpeka Ukrayiny : teoriya, real'nist', prohnos* [National security of Ukraine: theory, reality, prediction], Satsanha, Kyiv, Ukraine.
12. Kupriyenko, D.A. (2014), “Main concepts and categories in the sphere of the border security providing”, *Zbirnyk naukovykh prats' National academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytsky*, vol. 1, no. 61, pp. 357-367.
13. Lazarev, B.M. (1988), *Hosudarstvennoe upravlenye na etape perestroyky* [Public administration at the stage of rearrangement], Yurydychna literatura, Moscow, Russian Federation.
14. Lytvyn, M.M. (2012), *Intehrovane upravlinnya korodonamy* [Integrated Border Management], NADPSU, Khmel'nyts'ky, Ukraine.
15. Lipkan, V.A. (2008), “Administrative-official bases of the national security of Ukraine providing”, Abstract of PhD dissertation, Administrative law and process; finance law; information law, Kyiv's'kyy natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav, Kyiv, Ukraine.

15. Ліпкан В. А. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Ліпкан В. А. – Київ : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2008. – 643 с.
16. Магась Г. А. Теоретичні засади державного управління у прикордонній сфері / Г. А. Магась // Актуальні проблеми державного управління № 1. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – С. 23–26.
17. Пономаренко Г. О. Адміністративно-правові засади управління у сфері внутрішньої безпеки держави : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Пономаренко Г. О. – Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2008. – 442 с.
18. Серватюк В. М. Структура незаконних збройних формувань та особливості їхньої тактики дій на південному сході України / В. М. Серватюк, М. М. Поліщук // Зб. наук. пр. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. Військові та технічні науки. – 2015. – № 1 (63). – С. 131–146.
19. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник / Г. П. Ситник. – Київ : Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2012. – 543 с.
20. Ставицкий О. Н. Методика оценки эффективности служебно-боевой деятельности войск направления Пограничных войск Украины : дис. ... канд. воен. наук : 21.02.02 / Ставицкий О. Н. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 1998. – 216 с. – Інв. № 876, ДСК.
21. Статут з охорони державного кордону України, частина I прикордонний загін (проект).
22. Чернявский А. Г. Курс административного права Российской Федерации : учебник для вузов : в 3 ч. / А. Г. Чернявский. – Москва : Юнити-Дана, 2003. – 456 с.
16. Mahas', H.A. (2013), "Theoretical bases of public administration at border guard sphere", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya Natsional'na akademiya derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrainy, Odes'kyy rehional'nyy instytut derzhavnoho upravlinnya*, vol. 1, pp. 23-26.
17. Ponomarenko, H.O. (2008), "Administrative-official bases of management at the internal security of Ukraine sphere", Abstract of Law PhD dissertation, Administrative law and process; finance law; information law, Kharkivs'kyy natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav, Kharkiv, Ukraine.
18. Servatyuk, V.M. and Polishchuk, M.M., "Structure of illegal armed formations and peculiarities of their tactics on the southern east of Ukraine", *Zbirnyk naukovykh prats' Viys'kovi ta tekhnichni nauky, National academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytsky*, vol. 1, no. 63, pp.131–146.
19. Sytnyk, H.P. (2012), *Derzhavne upravlinnya u sferi natsional'noyi bezpeky : kontseptual'ni ta orhanizatsiino-pravovi zasady* [Public administration at the national security sphere: conceptual and organizational-official bases], National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
20. Stavtyskyi, O.N. (1998), "Methodology of assessment of efficiency of service-combat activity of troops of direction of the Border guard troops of Ukraine", Abstract of PhD. dissertation, Protection of the state border, military, technical, National academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine.
21. Regulations on the State border of Ukraine protection (project).
22. Chernyavskyy, A.H. (2003), *Kurs admynstratyvnoho prava Rossyyskoy Federatsyy* [Course of administrative law of the Russian Federation], Yunyty-Dana, Moscow, Russian Federation.

Магась Геннадій Анатолійович,
кандидат наук з державного управління,
начальник кафедри оперативного мистецтва,
Національна академія Державної
прикордонної служби України
ім. Б.Хмельницького,
29001, м. Хмельницький, вул. Шевченка, 46

Цитування: Магась Г. А. Концептуальні положення теорії мистецтва охорони державного кордону України (у контексті діяльності Державної прикордонної служби України) / Г. А. Магась // Вісн. НАДУ. Серія "Державне управління". – 2018. – № 3 (90). – С. 12–18.

Стаття надійшла: 4.07.2018

Схвалено до друку: 27.08.2018

Mahas, Hennadii A.,
Ph.D in Public Administration,
Chief of the Operative Art Chair,
National academy of the State Border Guard Service
of Ukraine named after B. Khmelnytskyi,
46, Shevchenko St., Khmelnytskyi, 29001, Ukraine

Citation: Mahas, H.A. (2018). Kontseptual'ni polozhennia teorii mystetstva okhorony derzhavnoho kordonu Ukrainy (u konteksti diial'nosti derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy) [Conceptual principles of the theory of art of the state border of Ukraine protection (in context of the state border guard service of Ukraine activity)]. *Bulletin of the NAPA, Series "Public Administration"*, 3 (90), 12–18.

Article arrived: 4.07.2018

Accepted: 27.08.2018